

Συγκριτική Πολιτική II

Εξεταστική Σεπτεμβρίου 2020

Με βάση τις γνώσεις σας, καθώς και τα κείμενα που ακολουθούν να αναφερθείτε (με αναλυτικό πρίσμα και όχι παράθεση) στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα (πολιτική κουλτούρα, διαιρετικές τομές, κόμματα-κομματικό σύστημα).

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 40 γραμμές!

Η αποστολή των απαντήσεων θα γίνει στο e-class και στο ιδρυματικό e-mail του διδάσκοντα npapanas@polsci.duth.gr

.....
Κείμενο 1 (σημειώσεις καθηγητή Βερναδάκη)

Η ιδιομορφία των αμερικανικών κομμάτων σε σχέση με τα ευρωπαϊκά έγκειται στο γεγονός ότι δεν αποτελούν προϊόντα μεγάλων διαιρετικών τομών. Οι ΗΠΑ δεν γνώρισαν – σε αντίθεση με την Ευρώπη – ούτε κοινωνικές επαναστάσεις ούτε θρησκευτικές συγκρούσεις. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, τόσο η οργανωτική συνοχή όσο και η ιδεολογική των δύο μεγάλων εθνικών κομματικών σχηματισμών δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί συμπαγής.

Η σημαντικότερη διαίρεση του αμερικανικού χώρου υπήρξε αυτή μεταξύ Βορρά / Νότου, διαίρεση οικονομική, πολιτισμική και γεωγραφική ταυτόχρονα που έληξε με την επικράτηση των Βορείων, οι οποίοι και «καθοδήγησαν» τρόπον τινά τη συγκρότηση της αμερικανικής δημοκρατίας.

Τα δύο «εθνικά» αμερικανικά κόμματα, το Δημοκρατικό και το Ρεπουμπλικανικό, κατέστησαν εξαιτίας αυτής της διαμάχης αρκετά ετερογενή. Ιδίως το Δημοκρατικό Κόμμα συγκέντρωσε στο εσωτερικό του τους συντηρητικούς του Νότου και τους φιλελεύθερους του Βορρά, τους πρώτους επειδή αντιδρούσαν στον οικονομικό και πολιτικό «επεκτατισμό» της (βόρειας) ηγετικής πολιτικής τάξης, τους δεύτερους επειδή διαπνέονταν από προοδευτικές μεταρρυθμιστικές ιδέες απέναντι στην ίδια πολιτική τάξη. Αντίστοιχες ετερογένειες υπήρξαν και στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα.

Η ασθενής οργανωτική και ιδεολογική συνοχή των δύο βασικών αμερικανικών κομμάτων είναι, επίσης, αποτέλεσμα του ομοσπονδιακού τους χαρακτήρα (που αντιστοιχεί βεβαίως και οφείλεται στην ομοσπονδιακή δομή του αμερικανικού κράτους).

Από τη δεκαετία του '50 αλλάζουν κάπως οι ισορροπίες μεταξύ των δύο κομμάτων. Το Δημοκρατικό Κόμμα ταυτίζεται περισσότερο με τις φυλετικές μειοψηφίες (κυρίως το μαύρο πληθυσμό), τα κινήματα ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, τα συνδικάτα και γενικότερα τις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες και τάξεις. Αντίστοιχα, το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα ταυτίζεται και εκπροσωπεί περισσότερο την «κλασική» ιθύνουσα πολιτική τάξη των λευκών / αγγλοσαξωνικής καταγωγής και προτεσταντικού θρησκευματος πολίτες.

Παρά το γεγονός αυτό ωστόσο μεταξύ των δύο κομμάτων έχει εδραιωθεί μια βασική συναίνεση πάνω στις θεσμικές λειτουργίες του κράτους και την καπιταλιστική οργάνωση της

οικονομίας. Σήμερα επίσης φαίνεται να έχει ξεπεραστεί στην πράξη και μια παλαιά αντίθεση που ήθελε τους ρεπουμπλικανικούς περισσότερο επιφυλακτικούς στο να αναλαμβάνει η χώρα διεθνείς παρεμβατικές πρωτοβουλίες και τους δημοκρατικούς περισσότερο «εξωστρεφείς» στο να επιβάλλουν το μοντέλο της «αμερικανικής δημοκρατίας» και σε άλλες χώρες.

.....
Κείμενο 2 (υλικό από το διαδίκτυο)

Οι ΗΠΑ επέτυχαν να οικοδομήσουν ένα συνεκτικό κράτος-έθνος, προβάλλοντας μια διάσταση πατριωτισμού που υπερβαίνει τις κοινωνικοδαρβινικές γραφικότητες της «αιματολογικής καθαρότητας», αναδεικνύοντας το δικαίωμα της ατομικής ένταξης σε μια συλλογική αστική συνάθροιση -πρωτίστως συνειδησιακή και στη συνέχεια θεσμική-, που λειτουργεί με μεγάλη επιτυχία απορροφώντας τους κραδασμούς ένταξης νέων πληθυσμών στον αμερικανικό πυρήνα. Αλλά και στο επίπεδο της πολιτικής κουλτούρας το αμερικανικό παράδειγμα παρουσιάζει ενδιαφέρον. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Κώστας Α. Λάβδας στο έργο του «Αμερική: Πολιτική Ανάπτυξη, Δημοκρατία και Εξωστρέφεια στις ΗΠΑ, Εκδόσεις Παπαζήση, 2012», «η ίδια η αμερικανική πολιτική διαδικασία αντιπροσωπεύει ένα εξαιρετικά σύνθετο και ενδιαφέρον φαινόμενο...

Αποτελεί ένα υπόδειγμα πολιτικής κουλτούρας, που παρά τη συνθετότητά της χαρακτηρίζεται από μια διαχρονικά αρκετά σταθερή προσήλωση στην ανάδειξη της σημασίας του ατόμου και της ελευθερίας του, υλικής και βιωματικής, στις προσδοκίες και τις επιδιώξεις του».

Σε μικροκοινωνικό επίπεδο θεμέλιος λίθος μετά το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου (1861-1865) έγινε για τις ΗΠΑ το Αμερικανικό Όνειρο. Το Αμερικανικό Όνειρο προσέφερε το κίνητρο στους πολίτες να ταυτισθούν συνειδησιακά αλλά και να προστατεύσουν μέσω της συλλογικής συγκρότησης το πρώτο νέο έθνος, όπως χαρακτηρίζει τις ΗΠΑ ο S.M. Lipset. Το Αμερικανικό Όνειρο είναι η εφαρμογή του πλατωνικού παραδείγματος, που υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος μπορεί να δημιουργήσει σε ένα περιβάλλον αξιοκρατίας, με την υλική και κοινωνική ανταμοιβή που αρμόζει στο επίπεδο της προσφοράς του παραγόμενου έργου, πνευματικού ή υλικού, προς το συλλογικό γίνεσθαι. Η δυνατότητα των ΗΠΑ να εφαρμόζουν επιτυχώς θεωρητικά παραδείγματα με διαχρονικό περιεχόμενο αποτελεί αποφασιστικό πλεονέκτημα του κράτους, σε αντίθεση με τη γηραιά ήπειρο, όπου το Ευρωπαϊκό Όνειρο σήμερα αντηχεί, στην καλύτερη περίπτωση, σε ασκήσεις βιολογικής αντοχής απέναντι στην ψυχαναγκαστική ενοχή που επιτάσσει η κραταιά γερμανική πολιτικοπροτεσταντική κουλτούρα, ως αποτύπωση του μεταφυσικού προπατορικού αμαρτήματος που διαβρώνει τον θεμέλιο λίθο της ευρωπαϊκής πολιτικής σκέψης τον ουμανισμό της κλασικής παιδείας και τον ορθολογισμό του Διαφωτισμού.